

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

Redactor:
Prot. Dr. P. Deheleanu

APARE DUMINECA

BINEFACERI ȘI EDUCAȚIE

Biserica propovăduiește mila și cere împlinirea lipsurilor aproapei. Ea învață că valoarea omului se măsoară după credința și după faptele lui. Cu faptele bune participă efectiv la umanitate, iar cu cele rele se coboară în rândul animalelor. Dar bunătatea faptelor e în funcție de gradul în care ele participă la umanitate, sau în care pot ucide și depăși egoismul. Mântuitorul ne-a învățat, că la judecata de apoi, faptele vor fi criteriul de răsplată. Vrednicia cuiva se va cântări după activitatea în bine. Activitatea în rău va fi socotită ca o condamnată decadență, iar inactivitatea, ca o dezertare a omului dela împlinirea rostului său în lume.

Aproape nu există pagină în biblie, unde să nu se dea faptelor bune cea mai înaltă apreciere. Morala creștină e o morală a virtuților, sau a faptelor bune, practicate continuu, ca în urma unei însușiri permanente a sufletului de a face binele.

Biserica n'a încetat a cere credincioșilor fapte bune. Ea însăși și-a creat instituții de binefacere, pentru a învăța și prin exemple ceea ce învață prin propovăduire. Ea cere promovarea celor sufletești prin cele materiale, socotind materia ca pe un minunat mijloc de progres spiritual. După ea, economicul nu e un scop, ci un mijloc. Iată de ce, nimeni nu trebuie să-și acumuleze averi numai cu scopul de a le avea. În cantitate mare, ele nu pot fi nici câștigate, nici întreținute decât prin exploatarea muncii altora și pun robie pe suflet, absorbindu-i toate grijile. În creștinism, averea nu e decât un mijloc de traiu, câștigat prin muncă și tot surplusul ei trebuie să aibă o funcțiune socială. Nimeni nu trebuie să-și acumuleze averi împotriva și în detrimentul altora, ci fiecare să și-le câștige singur, prin muncă cinstită și în măsura necesităților, iar din surplus să dea și celor ce nu-și pot duce pe umerii prea slabi povara zilelor.

Sunt și oameni săraci. La geamătul lor noi

trebuie să ne aplecăm urechea, deschizându-ne și inima și buzunarul. Dar sunt săraci și săraci. Unii sunt săraci prin lene, alții prin risipă, alții prin povara unei familii grele, iar alții prin debilitate fizică ori sufletească. De aceea - evident - nu orice sărăcie merită sollicitudinea noastră. Pentru că nici Biserica, nici creștinul nu trebuie să încurajeze lenea, risipa, ori alte vicii care aduc sărăcia în casă și pustierea în suflet.

Dacă ajutând pe un sărac, căutăm să ne satisfacem un sentiment al milei, n'am făcut de ajuns. Trebuie să-i căutăm cauza și trebuie să-l educăm. Nu e vorba de imputări, care nu sunt nici educative și izvoresc din mândrie. Ci e vorba de educație, de o sincronizare a binefacilor materiale cu cele sufletești, acolo unde e cazul. Iată ce nu trebuie să scăpăm din vedere.

Binefacerea nu o facem pentru noi, ci pentru altul. Iar dacă deodată cu ea nu dăm și educație când trebuie, facem mai mult rău decât bine: n'am câștigat nici noi, nici aproapele și nici societatea; n'am participat efectiv la progresul umanității.

Nimeni nu trăește numai pentru sine și nici nu merită să trăiască, decât în măsura în care poate lua parte activă și la viața altora, a singurității, a societății și a umanității. Tot ce are omul e dela Dumnezeu și dela alții. Dela Dumnezeu are viața și darurile ei, iar dela alții, îmbogățirea sufletească și cea materială. De aceea e dator să și dea, nu numai să primească. Cine se închide în sine ca într'o carapace, se exclude singur din umanitatea căreia îi datorează atât de mult, reneagă totul și uzurpă cu un vinovat egoism progresul omenirii, de care se face nevrednic. Trebuie să dăm cu dobândă, mai mult decât am primit. Dar în orice dar al nostru trebuie să fie și un strop de educație, pentru a contribui efectiv la progresul din care și noi ne-am adăpat. „Ale tale, dintru ale tale”, — „de toate și pentru toate”.

Ridicați porțile...

(Mt. 7, 13-14)

Intrați pe poarta cea strâmtă, căci largă este poarta, lată este calea care duce la pierzare și mulți eei se intră pe ea.

Cel din T. V. cunoșteau porțile morții (Ps. 9, 13; Iov 38, 17) și porțile dreptății, ale neprihănilor (Ps. 118, 19); cunoșteau calea vieții și a morții (Ier. 21, 8), cea a pierzării fiind ușoară și netezită cu pietriș (Is. Sir. 21, 11). La Greci, dela Hesiod înainte se cunoștea calea ușoară a viflului și cea grea a virtuții.

„Apasă pe orice lucru din lumea aceasta și ai să-i auzi gemetul” scrie I. Roux în cugetările sale. Calea omului nu-i nici decum ușoară. Poarta cinstei se trece numai cu opinteli și suspine. Dincolo de poartă, da, e verdeață, apă răcoritoare și soare cald. Dela Iisus încoace, totuși, calea îngustă care duce la viață, în oarecare sens nu mai e o cale îngustă și poarta nu mai e o poartă strâmtă. Drumurile omenirii spre mântuire au fost totdeauna aceleași; umblarea, călcarea pe ele e alta, e mai ușoară dela Iisus încoace: „Jugul meu este bun și sarcina mea este ușoară” (Mt. 11, 30).

Nici vorbă, calea lui Iisus, este o cale mai grea, mai demnă decât a negânditului și a stâlpului de cafea. Așa și trebuie să rămână, mai îngustă, dar nici decum nu mai trebuie îngustată din ce-i: „Vai și de voi, învățători ai legii, pentru că puneți pe spinarea oamenilor sarcini grele de purtat...” (Lc. 11, 46).

Preotul nu trebuie să îngreuneze umblatul pe potecile și urmele lui Hristos, cu alte îndatoriri decât cele stabilite de El și Biserica lui. Învățătorii legii, ai oricărei legi, legiuitorii, guvernanții, nu trebuie să complice viața cu alte sarcini și răutăți decât acelea care sunt proprii ceasului și care „ajung zilei”.

„Porți, ridicați-vă capetele...” (Ps. 23, 7). Nu mai puneți alte porți! Ajung zilei porțile ei! Ajung căii pilastrii ei.

Pr. GH. PERVA

Scrisori pentru frații Preoți

Pentru aproapele nostru în suferință

Despre felul în care putem și trebuie să facem bine aproapelui nostru, ne vorbește Sf. Evanghelie în pericopa despre vindecarea slăbănogului din Capernaum.

Ni se spune despre acest slăbănog, că: „niște bărbați îl purtau în pat... și ne-aflând pe unde să-l ducă, din pricina mulțimii, suindu-se pe acoperiș, printre cărămizi l-au lăsat cu patul în mijloc înaintea lui Iisus”. (Luca 5, 18).

Să urmărim descrierea evanghelistului: „Și vă-

zând el (Iisus) credința lor, a zis: Omule, iertate îți sunt păcatele tale”. Mântuitorul n'a privit credința Slăbănogului, ci în primul rând a bărbaților acelora cu inimă bună și milostivă, care luptând cu mulțimea, l-au ridicat pe slăbănog, cu pat cu tot, pe acoperiș și de acolo l-au lăsat înaintea lui Iisus.

Prin nimic nu putem dobândi, mai sigur, harul și ajutorul lui Iisus pentru strădaniile noastre de asistență, decât prin râvna și dragostea noastră pentru cei suferinzi, pentru cei oproșiți și părăsiți. Cercetându-i cu râvnă și oblăduindu-i cu dragoste, Dumnezeu va răsplăti cu ajutorul și harul său dragostea și credința noastră.

De altfel, dragostea este semnul nostru de recunoaștere: „din aceea vor cunoaște oamenii că sunteții ucenicii mei, că veți avea dragoste între voi”.

Fără îndoială, că pentru dragostea noastră către aproapele, și Dumnezeu ne va recunoaște ca ai săi și va binecuvânta munca noastră. Să iubim deci desinteresat, lucrând binele fără gândul de a fi lăudați sau răsplătiți.

A doua îndrumare pe care o desprindem din întâmplarea cu Slăbănogul, sunt cuvintele Mântuitorului: „Omule iertate îți sunt păcatele”. În orice faptă de milostenie, de asistență și iubire, accentul trebuie pus pe mângăerea și ușurarea sufletului. Aceasta însă nu înseamnă că celor lipsiți de pâine să le oferim numai cuvinte frumoase, iar celor în suferință, în loc de asistență materială să le îmbiem doar îndemnuri la pocăință. Înseamnă numai, că tuturor trebuie să le redăm întâi, pacea și liniștea sufletului. Având aceasta, și redresarea trupeză se produce în condiții mai optime.

Omul întreg, este suflet și trup, și prin urmare trebuie ajutat în întregime. Nu încapă nici o îndoială, că Mântuitorul l-a videcat pe cel slăbănog, săvârșind o minune. Nouă, de sigur, nu ne stă în putință acest lucru, dar avem, în schimb, puțința și mai ales datoria, să umblăm pe căile iubirii, și milostivirii, aducând pe aproapele nostru suferind, la Iisus Hristos. Să ne facem noi cu sfințenie această datorie, și să-L lăsăm pe El să lucreze acolo unde noi nu putem face prea mult.

Cu cât vom iubi mai mult, cu atât mai aproape va fi și ajutorul lui Dumnezeu față de cei pe cari îi iubim, iar bucuria noastră va fi deplină. Dar pentru a iubi astfel pe aproapele nostru în suferință, trebuie să-l privim cu ochii Mântuitorului.

Preotul VIOREL

Cetiți și răspândiți

„Biserica și Școala”
adaus pentru popor

Revelația divină și critinismul în teologia creștină

„Și viața veșnică aceasta este: ca să te cunoască pe tine, unul adevărat Dumnezeu, și pe Iisus Hristos pe care tu l-ai trimis“ (Ioan 17, 3).

Temeiurile credinței creștine, sunt revelaționale, sunt supranaturale. Credem așa cum credem și nu altfel, pentru că așa ni s'a descoperit Adevărul. Cu tot caracterul ei revelațional, credința nu este însă și nu trebuie să fie socotită o negare a naturalului. Natura ca natură, precum și efortul omenesc de realizare a ceea ce numim valori sau cultură, își are o semnificație a ei care orientează spre religie și duce spre Dumnezeu.

Desigur, această semnificație a culturii nu strălucește întotdeauna la suprafața operelor create. Mai mult decât de opera materială, această semnificație se leagă de procesul adânc și intim al creației ca atare, se leagă de suflet. Ea stăruie însă ca reflex și în substanța operei ca atare. *Pentruca să o găsești, trebuie să o cauți stăruitor.*

Ceeace încerc să fac în coloanele acestei reviste, tocmai aceasta e: să caut; să caut semnificația frământării filosofice, semnificația profundă a efortului de a cunoaște.

Soerate și apelul la sinceritate. În istoria filosofiei moderne, apariția lui Kant, după însăși mărturisirea lui, e o revoluție. Sensul gândirii filosofice, începând cu el, apucă pe o cale nouă, plină de semnificații și urmări. Atât de copleșitoare sunt socotite aceste urmări, încât se afirmă că astăzi nu e posibil a filosofa decât cu, sau împotriva lui Kant, dar fără Kant, nu¹⁾.

Autoritatea aceasta, extraordinară a lui Kant se explică prin geniul personalității sale. Dar, nu numai prin el. Ea se explică și prin permanența problemei filosofice, care, indiferent de timp și încercări de rezolvare, rămâne aceeași. Kant este mare. Este mare ca putere de cuprindere a orizontului filosofic, ca putere de pătrundere a adâncului lui și ca putere de dirijare și armonizare a năzuințelor gândirii umane într-o anumită epocă; însă ca filosof, el nu e și întru totul nou. Mărimea personalității sale, — ori cât de curios ar părea faptul, — se opune noutății, obligându-l să se aplece asupra a ceea ce este esențial în problema filosofică și ca atare, asupra a ceea ce a reținut gândul și al altor gânditori.

Punctul central al filosofiei lui Kant, ca de altfel al oricărei filosofii, mi se pare a fi relația *subiect-obiect*. Oricât de deosebite și chiar contradictorii ar fi întreolaltă diferitele sisteme filosofice,

principial, ele presupun, afirmă sau neagă într'un anumit fel acest raport. Și pentru că *Protagoras*, sofistul, a fost acela care a sesizat, pentru prima oară în istoria filosofiei, acest raport, (în afara filosofiei l-au sesizat întemeietorii de religie) îndrăznesc să afirm, parafrazând, că nici astăzi și nicicând nu se poate și nu se va putea filosofa, decât cu, sau împotriva lui *Protagoras*.

„Măsura tuturor lucrurilor — scrie *Protagoras*, — este omul“. Subiectivistă și închinată spre idealism, filosofia aceasta e totuși revoluționară, prin faptul că desprinzându-l pe om de natură, ca pe subiect de obiect, ea trasează însăși axa filosofiei, făcându-o astfel posibilă. *Protagoras*, a cărui filosofie se sprijinește mai mult pe observarea comportamentului decât pe rațiune, nu caută totuși stabilirea unui raport necesar între cei doi termeni. El constată numai un anumit subiectivism al omului, o putere specifică lui, în virtutea căreia el se deosebește de obiecte și se comportă ca subiect activ și liber. Constatarea lui, întru totul justă, este exploatată însă de sofisti, despuiată de sensul ei just și preschimbată în relativizare a valorilor. Reacțiunea lui *Socrate* împotriva sofistilor nu însemnează altceva decât o revenire la poziția inițială, la sensul autentic al omului-măsură. Demnitatea omului, întrevăzută de *Protagoras* și terfelită de sofisti, trebuia repusă la locu-i de cinste, trebuia restabilită. Strigătul lui *Socrate*: γνῶθι σεαυτόν — cunoaște-te pe tine însuși, — e imperativul acestei restabiliri și-i temelie unei noi filosofii, a filosofiei morale.

Filosofia morală, inițiată de *Socrate* și desăvârșită de *Platon* și *Aristotel*, nu este unul și același lucru cu disciplina morală, cu etica. Filosofia morală e filosofia care, plecând dela om, se reștrânge asupra naturii, asupra obiectului, pentru a se reîntoarce iarăși la om. Filosofia morală e filosofia împlinirii omului ca om, e atitudine existențială, sau cum ar zice *Kierkegaard*, e risc. Sensul ei e soteriologic. Ea nu e cunoaștere pentru încadrare în cosmos, pentru ierarhizare, pentru mântuire. Mântuirea sau împlinirea destinului meu de om e esențialul. Pentru aceasta mă frământ, pentru aceasta risc, pentru aceasta sufăr. Cunoașterea își capătă sensul deabia în raport de acest destin și în măsura în care ea e o condiție a împlinirii lui.

Pentru filosofia elenă, cunoașterea era o asemenea condiție. *Socrate* mersese până la a *identifica virtutea cu știința*. „Nimeni nu este rău de bună voie, nimeni nu face rău cu intenție, ci numai că nu se cunoaște pe sine și nu știe ce vrea, căci a ști ce vrei, însemnează a cunoaște binele și a căuta să-l realizezi“. Împotriva acestei morale intelectualiste s'au ridicat proteste. *Socrate*, cel care și-a însușit cu

¹⁾ Constantin Mîeu, Finalitatea ideală a existenței umane, — pag. 14.

pasiune de mucenic celebra maximă de pe frontispiciul dela Delphi, este acuzat de a nu fi cunoscut firea omului. Și pentru ce? Pentru că a afirmat răspicat că a ști, înseamnă a face. Această identificare însă, căreia noi nu-i găsim confirmare, nu poate fi socotită falsă pentru acest simplu fapt. E foarte probabil ca, pentru Socrate, „a ști sau a cunoaște“, să fi însemnat altceva decât ceea ce înțelegem noi prin acest concept, să fi însemnat mai mult și asta cu atât mai vădit, cu cât nu știu dacă e posibilă o cunoaștere abstractă a virtuții sau a binelui (!?). Eu cred că Binele, ca și virtutea, pot fi cunoscute numai ca fapte împlinite și numai de cel ce le împlinește. Cine poate oare susține că a cunoscut iubirea fără să fi iubit și fără să fi fost iubit, sau cine poate oare să afirme că a cunoscut adevărul, fără să-l fi împlinit? Dacă se găsesc oameni care să susțină aceasta, Socrate nu e printre ei. Pentru el, adevărul e în om. „Cunoaște-te pe tine însuși“, înseamnă a cunoaște adevărul din tine, înseamnă a înlătura întregul balast al neesențialului, înseamnă a părăsi exteriorul cu toate ispitele lui pentru a te adânci în tine însuși, înseamnă a fi autentic. „Cunoaște-te pe tine însuși“ e în fond un stăruitor apel la sinceritate*), Pentru omul care caută sincer adevărul, găsirea lui înseamnă, implicit, și împlinire, sau, dacă în calea acestei împliniri se ridică obstacolul unor puteri sleite, înseamnă, cel puțin, stăruitoare și tragică încercare de împlinire a lui.

Apelul la sinceritate ca și dezideratul cunoașterii de sine, pus de Socrate la însăși temelie filosofiei, pe plan teoretic, nu a fost rezolvat de el. „Cunoaște-te pe tine însuși!“ – Da! Dar cum? Aceasta este întrebarea de creștet. Cum se ajunge la cunoașterea de sine, și în ce anume constă această cunoaștere?

Răspunsul pe care filosofia antică îl dă acestei întrebări, în mod indirect, prin Platon mai ales, este următorul: Mă cunoaște pe mine însumi prin reflectare în obiect, mă cunosc pe mine însuși, ca într-o

*) Sunt semnificative din acest punct de vedere următoarele rânduri din apărarea lui Socrate: „Dar, oricum, îi voi ruga (pe acuzatori) măcar atât: pe copiii mei, când vor fi vârstnici, să-i pedepsiți, bărbați, și să le pricinuiți aceeași mahnire pe care și eu v'am pricinuit-o vouă, oricâte ori veți găsi că se îngrijesc fie de averi, fie de altele, mai mult ca de virtute; și să-i certăți, cum și eu v'am certat, de câte ori se vor arăta a fi ceva, nefiind nimic. Aceasta, pentru că nu se îngrijesc de cele ce trebuie și-și închipuie că este ceva de capul lor, când în fapt n'ar fi vrednici de nimic.“

Și dacă-mi veți împlini dorința aceasta, voi socoti că am îndurat pe bună dreptate ce am îndurat dela voi, și eu și copiii mei.

Acum este ora să ne despărțim, eu ca să mor, voi ca să trăiți.

Care din noi pășește spre lucru mai bun, nimeni nu știe, fără numai Dumnezeu“. Platon, Apărarea lui Socrate, — trad. de C. Papacostea.

oglină, în obiect. Obiectul pentru aceasta există — există ca ordine în care să se regăsească pe ei înșiși.

Punctul de plecare al acestei ordine îl constituie natura fizică, primul obiect de care ne izbim, și în raport de care ne putem determina pe noi înșine, ca trupuri; urmează apoi *alterego*, semenul, în raport de care ne determinăm și ne realizăm ca „eu“-uri psihologice; urmează *societatea*, și tot așa până ce ajungem în pragul lumii transcendente. Succesiunea aceasta de ordine de obiecte, sau lumi, nu este un dat inițial și permanent. Succesiunea aceasta ascendentă de lumi, este o transfigurare treptată a realului, este împlinirea omului și desăvârșirea lui. Iar când această transfigurare a realului se dovedește a nu fi în măsură să asigure identitatea eului meu propriu, atunci naște cultura ca încercare de plămădire a unei lumi mai bună. Filosofia ca și arta sunt căi prin mijlocirea cărora omul de geniu încearcă plămădirea unor asemenea lumi și a unei ordine pe măsura propriei lui desăvârșiri.

Desăvârșirea, ca de altfel și ordinea, presupune cu necesitate ierarhie și sens. Posibilitatea ierarhizării și sensul împlinirii omului rezidă în credința oarecum înăscută că există un adevăr absolut, care să unifice diversitatea lumilor posibile și care să chieșășuiască posibilitatea unei plenitudini umane, după cuvântul evangheliei: „Adevărul vă va face slobozi.“

„Adevărul, — scrie *Berdiaeff*, — ne dă libertatea supremă; libertatea însă este necesară (ea însăși) în acceptarea acestui adevăr. El nu poate să deie omului libertatea prin violență. E insuficient de a primi adevărul, adevărat pe Dumnezeu. Trebuie să-l primești în mod liber. Libertatea nu poate fi rezultatul unei constrângeri, chiar dacă această constrângere ar fi divină. Pentru că adevărul să poată fi primit liber, trebuie ca el însuși să îndeplinească anumite condițiuni și anume, trebuie să fie personal. Singură comuniunea poate fi acceptată liber și singură ea poate să libereze. Adevărul socotit ca principiu intelectual, adevărul abstract, poartă cătușele necesității logice. El se impune prin constrângere și tocmai de aceea, acest adevăr nu l-a desrobotit pe om, ci, dimpotrivă, l-a robotit naturii. Pe drumul lui, omul, în loc să urce, a coborât, sfârșind prin a se categorisi el însuși în rândul mamiferelor primare, alături de maimuța socotită strămoș.“

V. Gheorghită.

P. C. Părinți sunt rugați a nu uita să-și achite cotizațiile la Fondul de Ajutor.

Material pentru predici

La Dumineca V-a a marelui post

— *Puterea rugăciunii* —

De sigur, nimica nu este mai puternic decât rugăciunea. Un împărat în haină de porfiră nu este mai mărit, decât rugătorul, pe care îl împodobește vorbirea sa cu Dumnezeu. Precum un om care vorbește cu împăratul în prezența întregii oștiri, a Comandanților și a Domnilor, prin aceasta atrage asupra-și ochii tuturor și capătă însemnătate, așa se întâmplă și cu cel ce se roagă. Socotește numai ce vrea să zică, când un om în prezența tuturor îngerilor, arhanghelilor, serafimilor, heruvimilor și a tuturor puterilor cerești, cu toată bucuria și siguranța se apropie de împăratul împăraților și cutează a vorbi către dânsul? Care cinste s'ar putea asemena cu aceasta? Dar nu numai cinste, ci și un mare folos urmează pentru noi din rugăciune și chiar înainte de a fi primit aceea pentru care ne rugăm.

Adică îndată ce întinde cineva mâinile sale la cer și cheamă pe Dumnezeu, deodată retrace inima sa dela toate lucrurile sale cele pământești și se strămută cu duhul în viața cea viitoare. El atunci gândește numai la cele cerești și în timpul rugăciunii nu are nimica comun cu viața cea pământească, dacă se roagă bine. Dacă cumva se ațâță mânia lui ea ușor se potolește prin rugăciune; dacă poftele lui se aprind, focul lor lesne se stinge; dacă l-ar chinui încă și pisma, el lesne o va alunga și se întâmplă ceea ce zice profetul despre răsăritul soarelui. Dar ce zice el? „pus-ai întuneric și s'a făcut noapte, când se mișcă toate fiarele pădurii; puii leilor răcnesc după pradă și cer dela Dumnezeu hrana lor; când însă răsare soarele, ele fug și se târăsc în culcușurile lor“. (Ps. 103, 20-22). Deci, precum la ivirea razelor soarelui toate fiarele apucă fuga și se ascund în culcușurile lor; așa, când rugăciunea ca raza roarelui, iese din gura noastră și se luminează sufletul nostru; fug toate patimile cele fără de minte și dobitocești și se ascund în cotloanele lor, numai dacă ne rugăm cu râvnă, cu duh luător aminte și cu sufletul deștept. De ar veni atunci chiar Satana, el va trebui să se depărteze și duhul cel rău să fugă. Adecă precum atunci când stăpânul vorbește cu o slugă a sa, nu cutează vreo altă slugă să se apropie și să-i stingherească, așa cu atâta mai puțin cutează duhurile cele rele a ne stingheri când noi convorbim cu Dumnezeu cu râvnă cuviincioasă. Rugăciunea este un liman pentru cei sbruoiamați de furtună, o ancoră pentru cei gonți de valuri, un toiag pentru cei ce se clatină, o comoră pentru cei săraci, o siguranță pentru cei bogați, un ajutor împotriva boalelor și o ocrotire pentru sănătate. Rugăciunea face nepieritoare bunurile

ce posedăm și cu toată graba preface relele ce ne bântuiesc. De vine o ispită, ea ușor se alungă, de se întâmplă pierderea averii sau altceva ce turbură sufletul, rugăciunea vindecă și aceasta curând. Rugăciunea este scăpare contra tristeței, temelie veseliei, pricină de bucurie statornică, mama adevăratei înțelepciuni. Cine poate să se roage din toată puterea, fie cel mai sărac dintre toți, el totuși va fi mai bogat decât toți; acela însă, căruia îi lipsește rugăciunea, de ar șede chiar pe tron, totuși este cel mai sărac dintre toți. Ahav nu era oare împărat și nu avea el oare aur și argint mult, la nesfârșit? Dar fiindcă era lipsit de rugăciune, nu s'a dus el oare să caute pe Ilie, pe un om care n'avea locuință, nici altă haină decât un cojoc prost. „Ce însemnează aceasta“, am putea noi întreba, „tu care posedezi atât de multe, cauți pe acela care nu are nimica?“ „Așa“, ar răspunde el, „căci ce-mi folosesc mie vistieriile mele, când acesta a încuiat cerul și pe toate le-a făcut nefolositoare“. Vezi că Ilie era mai bogat decât Ahav. Căci până ce el n'a vorbit și nu s'a rugat pentru ploaie dela Dumnezeu, împăratul și cu toată oastea sa se aflau în mare primejdie și nevoie. Aceasta este puterea rugăciunii. Rugăciunea este arma cea mai tare, visterie care niciodată nu se deșartă, bogăție nesecată, liman fără valuri, temelie a tot repausul, rădăcina, izvorul, mama tuturor bunătăților, mai puternică decât o împărăție. Adeseori, Domnitori împodobiți cu coroană au căzut trântiți de friguri, chinuți de arșita cea arzătoare; doctorii, soțiile, slugile și generalii stau împrejurul lor, dar nici meșteșugul doctorilor, nici prezența sftenicilor, nici înlesnirile slugilor, nici orice altceva n'a putut să aducă vreo ușurare bolnavului. Atunci venea un om, care și-a pus încrederea sa în Dumnezeu, numai se atingea de trupul cel bolnav, săvârșind o rugăciune curată și toată boala se depărta. Ceea ce nu putuse nici bogăția, nici mulțimea slujitorilor, nici meșteșugul și cercetarea doctorilor, nici mărirea puterii împărătești, foarte adesea a săvârșit rugăciunea unui singur sărac și nevoiaș. Așa, puterea rugăciunii a stins și puterea focului când cei trei tineri au fost aruncați în cuptorul cel de foc; a domolit turburarea leilor în cazul lui Daniil; a pus capăt răsboaielor, a curmat bătăliile, a alungat furtunile, a isgonit duhurile cele rele, a deschis porțile cerului, a spart cătușile morții, a alungat boalele, a abătut paguba și nenorocirile, a întărit cetățile cele sguduite, a înlăturat și a ridicat pedepsele cele dumnezeiești și pândirile cele omenești. Eu însă vorbesc de rugăciunea, care nu zace numai pe buze, ci se suie în sus din adâncul inimii. Căci precum copacii înrădăcinați adânc nu se răstoarnă și nu se smulg nici de înmițele năvăliri ale vijeliei, tocmai pentru că rădăcinile cele adânc înfipte în pământ sunt tari; așa și rugăciuni-

nea care se înalță din adâncul sufletului se suie cu siguranță în înălțime, pentru că rădăcina sa e tare și nu poate fi răsturnată de nici o furtună a gândurilor. De aceea zice și profetul: „Din adânc am strigat către tine, Doamne“ (Ps 129, 1).

Dar mai sus se înalță către cer rugăciunea când iese dintr'o inimă strâmtorată și evlavioasă. Precum apa, când curge pe un câmp șes și se poate lăți pe o mai mare întindere, nu se suie la înălțime, dar când se strânge și se apasă de către apari, tâșnește în înălțime mai iute decât săgeata; așa și duhul omenesc, când se îndulcește de o liberare mare, se împrăștie oarecum; dar când se strânge și se apasă prin vreo nenorocire atunci transmite în înălțime o rugăciune curată și binesunătoare. Și ca să știi că rugăciunea care se săvârșește în nevoie mai întâiu decât toate află ascultare, ascultă pe profetul ce zice: „Intru necazul meu am chemat pe Domnul și m'a auzit“ (Ps. 119, 1).

Rugăciunea, însă, totodată ușurează și sufletul necăjit. Căci dacă cei necăjiți capătă oarecare alinare, când ei pot povesti altor oameni patimile lor și a se jelui de nenorocirea lor și a o descrie, pentru că prin această grăire ei depărtează oarecum pătimirile lor; apoi cu atât mai mult vei afla mângăiere mare și alinare, când vei spune Domnului pătimirile sufletului tău. Un om, adeseori, suportă greu pe cel ce jeluiește de suferințele sale și voințe să plângă la sânul său; se ferește de el și îl împinge dela sine; la Dumnezeu însă nu este așa: el lasă la sine pe oricine, ba încă îl atrage; și cu cât mai îndelungat îi vei povesti suferințele tale, cu atât mai mult te iubește și se pleacă la rugăciunea ta. Aceasta ne-o spune însuși Hristos, când zice: „Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați și eu vă voi odihni“ (Mt. 11, 28). Așa dar, El ne chiamă la sine, nu ne lasă neascultați; ne atrage la sine, nu ne respinge; și de am avea asupra-ne întunecime de păcate cu atât mai grabnic să alergăm la dânsul, că El n'a venit să cheme pe cei drepti, ci pe cei păcătoși (Mt. 9, 13). Trebuie numai ca noi înșine să ne predăm Lui, să alergăm la dânsul, și ne vom îndrepta cât de adevărat este graiul; că nimica în lume, într'adevăr, nu ne poate tulbura, când noi ne rugăm cu râvnă și cu sinceritate. Întâmplă-se orice, totul se va depărta ușor prin rugăciune.

• (Sf. Ioan Hrisostomul)

*

La 23 Aprilie, Sf. mare mucenic Gheorghe

Nenorocirea celor drepti și nenorocirea celor păcătoși nu trebuie să ne facă să rătăcim dela credința în dumnezească cârmu re.

Poate să fie ceva mai nebunesc decât nesocotința aceluia, cari, cu toată orânduiala ce domnește în lume, totuși se îndoiesc de pronia și orânduirea

cea dumnezească a lumii? Cine ar vrea să dovedească că soarele este întunecat și rece, prin aceasta ar da dovadă învederată de alterarea minții sale. Dar tot așa de nesocotit este și acela care tăgăduiește pronia și cârmuirea cea dumnezească a lumii.

Vor spune unii, ce ne folosește orânduiala, ce domnește în lume, când împrejurările și legăturile noastre omenești sunt pline de amestecătură și neorânduială? Ce amestecătură și neorânduială socotești tu, omule? Îmi răspunzi: acela este bogat și pe lângă aceea nesilitor; jefuește și înșală, răpește în toate zilele averea săracilor și totuși nu-l ajunge nici o supărare. Altul, dimpotrivă, trăiește cu umilință, cu cumpătare și cu dreptate, împodobit cu toate celelalte fapte bune și totuși este lovit de sărăcie și de boală și de cele mai mari rele de tot felul. — Așa dar, acestea sunt lucrurile cari te mahnesc pe tine? Bine, dar când tu vezi, că cei mai mulți din cei ce pradă se pedepesc, dimpotrivă mulți, ba încă nenumărați dintre cei cu fapte bune, sunt norociți, pentru ce, atunci, nu părăsești tu nesocotința de mai sus și întârzi de a lăuda pe Domnul lumii? Iarăși îmi răspunzi: pentru că tocmai această nepotrivire mă scandalizează mai mult. Pentru ce dintre doi păcătoși numai unul se pedepsește, iar celalalt se cruță și se împovărează cu nenorocirea? Dar îți spun, că tocmai aceasta este una din faptele cele mai mari ale pronieii lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu încă aici ar pedepsi pe toți păcătoșii și ar răsplăti pe toți dreptii, atunci ar fi de prisos ziua judecării celei obștești. Și pe de altă parte, dacă n'ar pedepsi aici niciun păcătos și n'ar răsplăti nici un drept, atunci păcătoșii cu mintea lor cea ușoară s'ar face mai răi și mai necucernici, tânguiriile și hulirile împotriva lui Dumnezeu s'ar înmulți și s'ar mări mai mult, și ei ar întări cu toată hotărîrea, că Dumnezeu nici cât de puțin nu se îngrijește de afacerile omenești. Dacă ei și acum, când Dumnezeu pedepsește pe unii păcătoși și răsplătește pe unii drepti, totuși se îndoiesc de ocârmuirea cea dumnezească a lumii, ce n'ar zice ei, când nu s'ar face aceasta? Ce cuvinte de hulă n'ar asvârli ei atunci?

Așa dar, Dumnezeu pedepsește pe unii păcătoși, pe alții nu, și răsplătește pe unii drepti, pe alții nu. El nu pedepsește pe toți, pentru ca să te convingă pe tine, că va fi învierea morților; însă pedepsește pe unii, pentru ca prin frica de pedeapsa altora să facă pe cei fluturatici băgători de seamă pentru mântuirea lor cea sufletească. Pe de altă parte răsplătește pe unii drepti pentru ca prin aceasta să îndemne pe alții la iubirea faptei celei bune; dar nu răsplătește pe toți, pentru ca să te învețe pe tine, că are să vie încă un alt timp, când toți trebuie să primească răsplătire. Adecă, dacă toți ar primi încă aici pe pământ răsplătirea sau pedeapsa meritată, atunci nimeni n'ar mai primi încă pe pă-

mânt răsplătirea faptelor sale, atunci cei mai mulți s'ar face leneși și fluturatici. Deaceea Dumnezeu pedepsește pe unii, iar pe alții nu, și prin aceasta aduce folos atât acelor care se pedepsesc, cât și acelor, pe cari nu-i pedepsește. Pe aceia îi spăimântează a se depărta dela răutatea lor, iar pe aceștia, dimpotrivă, prin pedeapsa altora îi face mai dibaci și mai pricepuți.

...Însă, cele spuse până acum, nu sunt unicul temei, pentru ce nu toți păcătoșii se pedepsesc încă aici, ci mai este și o altă pricină, și cu nimic mai mică. Și care este aceasta? Dacă Dumnezeu ar fi pedepsit îndată fiecare păcat, s'ar fi stârpit tot neamul omenesc și nu ar fi putut ajunge până în timpul nostru. Ca să vezi că aceasta este adevărat ascultă pe psalmistul când zice: „De te vei uita la fărădelegi, Doamne, Doamne, cine va suferi?” (Ps. 129, 3).

Dacă, mai departe, tu vezi pe un drept în nenorocire, gândește la Iov. Căci deși este cineva drept, totuși nu este mai drept ca acesta, ba nici nu se va apropia vreodată de dânsul; căci chiar de va fi suferit cineva multe, totuși nu a pățimit așa de multe ca acesta.

Acestea le cumpănește cu siguranță, încetează de a te tângui împotriva Domnului, că pe cel îmbunătățit nu de aceea îl ajunge nenorocirea, că Dumnezeu nu ia aminte de dânsul, ci pentru că El voiește a-l încununa și a-l face mai mărit. Dacă vezi tu pe un păcătos pedepsindu-se, adu-ți aminte de slăbănogul, care zăcuse pe patul de boală 38 de ani, din pricina păcatelor sale. Când noi ne pedepsim, atunci, precum s'a zis, plătim datoria propriilor noastre păcate; dacă noi însă cu toate faptele cele bune, suferim nenorocire, atunci Dumnezeu voiește a ne da prilej, ca să merităm cununa. Prin aceasta cei îmbunătățiți se fac mai măriți, păcătoșii se îndreaptă, și pedeapsa cea viitoare în vecinicie se alină.

Acum, fiindcă noi știm toate acestea, să judecăm cu socotință despre pronia cea dumnezească și să aducem la tăcere pe cei ce o tăgăduiesc. Și chiar dacă vreo întâmplare covârșește priceperea noastră, noi nu trebuie din aceea să concludem, că treburile omenești nu stau sub povățuirea lui Dumnezeu, fiindcă noi într'o parte (și încă în foarte multe întâmplări) cunoaștem pronia și cârmuirea cea dumnezească a lumii, deaceea și în întâmplările cele nepricepute de noi să cunoaștem înțelepciunea lui Dumnezeu cea necercetată și să ne închinăm ei. Dacă dibăcia multor oameni este nepricepută de cei neștiutori, cu cât mai vârtos poate fi nepriceput de mintea omenească adâncul cel fără de fund al proniei celei dumnezești: „Căci necercate sunt judecățile lui Dumnezeu, zice Ap. Pavel și neurmăte căile Lui” (Rom. 11, 31.)

(Sf. Ioan Hrisostom).

BIBLIOGRAFIE

AUREL BUGARIU: *Un document omiletic din 1833. Extras din „Duh și Adevăr”-Timișoara, anul VIII (1948) Nr. 1—3.*

Am semnalat nu demult, în coloanele acestei reviste, apariția lucrării dlui A. Bugariu privitoare la cronicarul bănățean Nicolae Stoica și cronica sa. Astăzi prezentăm cea mai nouă lucrare a aceluiași harnic lucrător în câmpul istoriografiei noastre românești: studiul cu titlul de mai sus, despre unul din poezii Banatului de altă dată, preotul Ioan Munteanu din Bobda-Timiș, autorul unei ode, „o urare cântată în versuri”, alcătuită din prilejul numirii lui Maxim Manuilovici ca episcop român al Timișoarei în 1833. Maxim, din botez Mihai, Manuilovici a fost mai întâi președinte al Consistorului ortodox din Oradea, între 1805—1829, apoi episcop de Vârșet până în 1833 și de Timișoara până în 1838. A administrat și eparhia Aradului într'o parte din timpul sedisvacanței dela 1830—35. Maxim Manuilovici a fost de fapt unul dintre cei mai iubiți arhieri din vremea aceea. Numirea lui de episcop a umplut de bucurie inimile Românilor ungureni și bănățeni deopotrivă, căci pe toți i-a păstorit.

Acestei bucurii îi dă expresie preotul Ioan Munteanu, în versurile sale, scrise cu ortografia latinizantă și cu litere latine dela Blaj, a lui Timotei Cipariu. Autorul îl socotește, pe drept cuvânt, precursor al curentului italianizator și al scrisului cu litere latine.

În privința aceasta, bazați pe cercetările noastre în felurite arhive, aducem complectarea, că în vremea aceea se scria mult și deseori românește cu litere latine, cu toată neplăcerea autorităților superioare bisericesti, dela Carloviț. În 1851—52 Românii din Comunitatea găiană cereau Patriarhului Raiacici, să îngăduie a se sluji și românește în biserica din Gai. Scrisoarea lor românească cu litere latine, e respinsă de Patriarh și reînțoarsă Consistorului, care e apostrofat că a primit-o scrisă „cu streine litere”, oprind pe viitor scrierea cu caractere latine. Consistorul primind această dispoziție, accepta haina cirilică care conserva principiul fonetic, pe când haina latină însemna atunci principiul etimologic.

Versiunea preotului Munteanu, păcătuiește prin abuzul de latinisme și prin limba italianizantă, care o face aproape de neînțeles. Dl A. B. o dă pe două coloane. Pe lângă această scădere, care se datorește timpului de prefacere al limbii, în care scria preotul nostru, sunt de remarcat elementele de cultură clasică pe care le denotă. Numeroasele numiri de zeiță și muse din mitologia greco-română: Melpomene, Fortuna, Nemesis, Euterpe etc. întrebuintate după rânduiala operilor clasice, ne îndreptățește să presupunem o temeinică cultură clasică, după moda

vremii. Preotul Munteanu întrebunțează aceste elemente de mitologie păgână, alături de versete din Psalmi, într'o îmbinare desigur originală.

Ideea dominantă a odei e expresia bucuriei poporului român bănățean pentru dobândirea unui episcop român în persoana lui Maxim Manuilovici.

Dl. A. B. care are meritul de a fi desgroptat cronica protopopului Stoica de Hațeg, dând la lumină această odă, face un bun serviciu iubitorilor de trecut național-bisericesc, iar tagmei preoțești — adeseori pe nedrept năpăstuită, serviciul ce i-l face e îndoit, deoarece a scos la lumină chipul unui preot care a reprezentat-o cu cinste.

Prof. Gheorghe Lițiu

Informațiuni

● **Toți Chiriarii Bisericii Ortodoxe Române** au fost convocați în Capitală pe data de 30 Martie, pentru a depune jurământul de credință față de Republica Populară Română, în fața dlui prim-ministru Dr. Petru Groza. Jurământul a fost depus pe Sf. Cruce, conform legii depunerii jurământului înaltului Cler și al preoților.

● **Facultatea de Teologie din Suceava** a fost contopită cu cea din București, în cadrul Universității din Capitală.

● **Misiune religioasă.** Duminecă, 4 Aprilie a. c., corul studenților dela Academia de Teologie ort. rom. din Arad, reluând firul unei vechi tradiții, s'a deplasat în misiune religioasă în suburbia Șega, unde a fost primit cu o deosebită ospitalitate din partea parohienilor care l-au ospătat la mesele lor. Cu prilejul acestei vizite misionare, corul studenților a semănat bucuria spirituală a cântărilor noastre sfinte și a cuvântului Dumnezeu.

Sf. Liturghie a fost oficiată în sobor de către Păr. prof. Dr. S. Șiclovan, Păr. prof. Dr. Gh. Popoviciu, Păr. prof. Gh. Lițiu și Păr. diac. T. Bej.

La priceasnă a vorbit Păr. prof. Dr. S. Șiclovan despre „Sf. Cruce“, impresionând până la lacrimi.

După masă, la orele 15, s'a oficiat Vecernia, la sfârșitul căreia dl M. Bornemisa, stud. an. IV, a vorbit despre „Prețul Sufletului“. A urmat apoi un concert de alese cântări religioase executat de corul studenților sub conducerea Păr. prof. P. Bancea, Dl D. Duvlea, stud. an. III, a cântat cu mult talent pricesnele: „La râul Vavilonului“ și „Nădejdea mea“. În cadrul concertului Dl V. Gheorghiu stud. an. III. a desvoltat meditația: „Despre Sf. Cruce, — înțelesul și cinstirea ei“.

Misiunea s'a încheiat cu o scurtă cuvântare rostită de Păr. Gh. Lițiu parohul local, prin care P. C. S. a mulțumit atât parohienilor, pentru dra-

gostea arătată față de Biserică și de viitorii ei slujitori, cât și studenților, pentru neuitata bucurie pe care au prilejuit-o.

● **Misiuni religioase.** În Dumineca Crucii (a treia din Post) au avut loc următoarele misiuni religioase.

În parohia *Chîșineu-Criș*, la care a luat parte I. P. C. Ic. Stavr. Dr. Ilarion V. Felea, rectorul Academiei de Teologie.

În parohia *Mănerău*, participând din Arad P. C. Pr. I. Ungureanu, care a vestit acolo cuvântul Domnului, stând de vorbă și cu puținii sectari (Advențiști) din localitate.

În parohia *Bocsig*, unde au participat din Arad P. C. Părinți Dr. P. Deheleanu, I. Ungureanu și Diac. D. Dărău, iar din Ineu Pr. P. Tripa, adm. protopopesc. În cadrul sf. liturghii a predicat P. C. Prot. Dr. P. Deheleanu. În continuare s'a făcut în comună „drumul crucii“ într'o impresionantă procesiune. La cele 14 popasuri au rostit cuvântări: Prot. Dr. P. Deheleanu, Pr. P. Tripa, Pr. I. Ungureanu Pr. I. Măneran și Pr. I. Ageu din localitate, organizatorul misiunii. În continuare, s'a oficiat de același sobor un parastas pentru morții parohiei. La acest parastas, în fața troiței eroilor, a predicat Prot. Dr. P. Deheleanu, despre Hristos și morții noștri. Mulțimea credincioșilor a rămas adânc impresionată de „drumul crucii“, care a stors lacrimi și a ușurat povara multor suflete.

Nr 1263/1948.

Concurs

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru întregirea, prin numire, a parohiei *Tauf II*, protopopiatul Ineu.

VENITE:

1. Folosința sesiunii parohiale, în extensiunea ei de azi, cea. 22 jug. cad. cu drepturile de pășune și pădure.

2. Stolele și birul legal.

3. Salarul dela Stat, pe care parohia nu-l garantează.

Preotul numit va plăti din al său impozitele după beneficiul preoțesc.

Parohia este de cl. I.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 23 Martie 1948.

2-2 † ANDREI,
Episcop,

Traian Cibian,
cons. ref. eparhial